

သတင်းအချက်အလက် ဘေးကင်းလုံခြုံရေး

(သတိပြုရန်မှာ အောက်ပါ အချက်အလက်များသည် အကြံပြုချက်များ ဖြစ်ပြီး မိမိ၏ အခြေအနေနှင့် သက်ရောက်လာနိုင်သည့် အကျိုးဆက်များကို မူတည်၍ မည်သည်က အသုံးတည့်မည်ကို မိမိကသာ ပိုမိုသုံးသပ်နိုင်မည်ဖြစ်ကြောင်း အသိပေးလိုပါသည်။)

ကြိုတင်ပြင်ဆင်ရမည့် အချက်များ

- * စကားဝှက်နှင့် လော့ချခြင်း
- * လုံခြုံစိတ်ချရသည့် ဆက်သွယ်ရေး
- * ဘရောက်ဇာအချက်အလက်များကို ရှင်းပါ
- * အချက်အလက်များကို ရှင်းပါ
- * စက်တစ်ခုလုံးအတွက် လုံခြုံရေး (full disk encryption)
- * လိုအပ်သည့်အချက်အလက်များကို သိမ်းဆည်းပါ
- * အကြောင်းအရာတစ်စုံတစ်ခု ဖြစ်လာလျှင် အကြောင်းကြားရန် စာတို ပြင်ဆင်ပါ။

စကားဝှက်နှင့် လော့ချခြင်း

- * စက်ပစ္စည်းများကို လော့ချထားပါ။
- * စကားဝှက်ပဲ ထားပါ။ မျက်နှာ သို့မဟုတ် လက်ဗွေရာဖြင့် လော့ချခြင်းကို ရှောင်ပါ။
- * Browser တွင် Save login မလုပ်ပါနှင့်။

လုံခြုံစိတ်ချရသည့် ဆက်သွယ်ရေး

- * Signal ကို သုံးပါ။
- * အရေးကြီးသည့် ကိစ္စရပ်များကို ဖြစ်နိုင်လျှင် ရိုးရိုးဖုန်းမှ မခေါ်ပါ မပို့ပါနှင့်။ (ကြားဖြတ်နားထောင်ခံရနိုင်သည်)
- * Signal ကို သုံးသည့်အခါ “Disappearing message” ကို သုံး၍ အချိန်ကန့်သတ်ပြီးမှသာ မျှဝေပါ။
- * အသေးစိတ် ဖတ်ရန် - https://bubbles.sevensnails.com/Guides_Tips_Readings/Signal%20Private%20Messenger.pdf

အင်တာနက်မရသည့်အခါ

- * Silence ကို သုံးပါ။ <https://f-droid.org/repo/>

org.smssecure.smssecure_211.apk

- * Silence က android ဖုန်းများတွင်သာ အလုပ်လုပ်ပါသည်။
- * မိမိစကားပြောလိုသည့် သူကလည်း Silence ကို ဒေါင်းထားရန်လိုအပ်ပါသည်။ သို့မှသာ ကြားဖြတ်ဖတ်၍ မရသည့် SMS ကို ပို့နိုင်မည်ဖြစ်သည်။
- * ကြားဖြတ်ဖတ်၍မရသည့် SMS ကို ပို့နိုင်ရန်
 - * Silence app ထဲတွင် မိမိပို့လိုသည့် နံပါတ်ကို နှိပ်ပါ။
 - * ပြီးလျှင် သော့ခလောက်ကို နှိပ်ပြီး Start secure session ကို နှိပ်ပါ။
 - * တခြားဖက်မှ ပြန်ပို့လာသည်ကို စောင့်ပါ။
 - * သော့ခလောက်ခတ်ထားသည့်ပုံ ပေါ်ပါက လုံခြုံပြီဆိုသည့် အဓိပ္ပာယ်ဖြစ်သည်။
 - * အင်တာနက်မသုံးဘဲ ရိုးရိုးစာပို့ရသည့် ပုံစံဖြစ်သဖြင့် စာပို့မှုအတွက် ကုန်ကျစရိတ်တော့ ရှိပါသည်။

* အသေးစိတ် ဖတ်ရန် - https://bubbles.sevensnails.com/Guides_Tips_Readings/Silence.pdf

ဘရောက်ဇာအချက်အလက်များကို ရှင်းပါ

- * ကွန်ယူတာနှင့် ဖုန်း ဘရောက်ဇာ၏ ဆက်တင်ကို သွားပြီး History ကို ရှင်းပါ။
- * Chrome တွင် Settings > Privacy and security > Clear Browsing Data > All Data > Clear Data သို့မဟုတ် chrome://settings/clearBrowserData ကို သွားပြီး Clear data ကို နှိပ်ပါ။
- * Mozilla တွင် Preferences ကိုသွားပါ။ History > Clear History > Everything > OK ကို နှိပ်ပြီး ရှင်းနိုင်ပါသည်။
- * Browser တွင် Save login မလုပ်ပါနှင့်။

အချက်အလက်များကို ရှင်းပါ

- * မိမိ၏ ဖုန်းနှင့် လပ်တော့ထဲမှ အချက်အလက်များကို တတ်နိုင်သလောက် ရှင်းပါ။
- * ဖျက်သည့်အခါ အောက်ပါဆော့ဖ်ဝဲများကို သုံး၍ ဖျက်ပါ။
- * Macbook: Onyx
- * Windows: CC cleaner

စက်တစ်ခုလုံးအတွက် လုံခြုံရေး (full disk encryption)

- * Macbook ဖြစ်ပါက System Preferences > Security and Privacy > FileVault ကို ဖွင့်ပါ။

- * Windows အသုံးပြုပါက မိမိလိုခြံအောင်လုပ်ချင်သည့် (များသောအားဖြင့် Disk D) ကို ကလစ်ထောက်ပြီး BitLocker ကို သုံး၍ လော့ချပါ။ (စကားဝှက်ကို မှတ်မိပါစေ။)
- * အိုင်ဖုန်းများနှင့် အန်းဒရိုက်ဒ် ဖုန်းတစ်လုံးလုံးကို အလိုအလျောက် လုံခြုံရေး (full disk encryption) လုပ်ပေးပါသည်။
- * မှတ်ချက်။ full disk encryption သည် စက်ကို လုံးဝ ပိတ်လိုက်မှသာ လုံခြုံအောင် ပြုလုပ်ပေးနိုင်သည်။ ဖွင့်ထားသည်အချိန်တွင် အလုပ်မလုပ်ပါ။

လိုအပ်သည့်အချက်အလက်များကို သိမ်းဆည်းပါ

- * မိမိ၏ ဖုန်းနှင့် လပ်တော့ထဲမှ အချက်အလက်များကို တတ်နိုင်သလောက် ရှင်းပြီးနောက် memory stick/ USB/ Hard disk တစ်ခုခုတွင် သိမ်းဆည်းပါ။
- * ဖြစ်နိုင်လျှင် စကားဝှက်ခံပါ။
- * လုံခြုံသည့်နေရာတွင် သိမ်းဆည်းပါ။ (ယုံကြည်ရသည့်သူကို ပေးထား၍လည်း ရပါသည်။)

အကြောင်းအရာတစ်စုံတစ်ခု ဖြစ်လာနိုင်သော အခြေအနေအတွက် အစီအစဉ်ဆွဲပါ။

- * မိမိနှင့် မိမိယုံကြည်ရသူအကြား အချက်ပြစာကို ကြိုတင်စီစဉ်ပါ။ မည်ကဲ့သို့အခြေအနေတွင် သိမ်းဆည်းထားသော အချက်အလက်များကို ဖျက်ပစ်ရန် လိုအပ်၊ မလိုအပ်မည်ကို ကြိုတင် ပြောပြထားပါ။
- * ဖျက်ပစ်ရန်လိုသည့် အပ်(ပ်)များကို ကြိုတင်စဉ်းစားထားပါ။

အခြေအနေဆိုးရွားလာပါက လုပ်ဆောင်ရမည့် အချက်များ

- * အကြောင်းကြားစာတို့ ပို့ပါ။
- * ဖျက်ပစ်ရန်လိုသည့် အပ်(ပ်)များကို ဖျက်ပါ။
- * ဖုန်းကို လုံးဝ ပိတ်ပါ။
- * ကွန်ပျူတာများကို လုံးဝ ပိတ်ပါ။